

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA
úsek inšpekčnej činnosti
Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

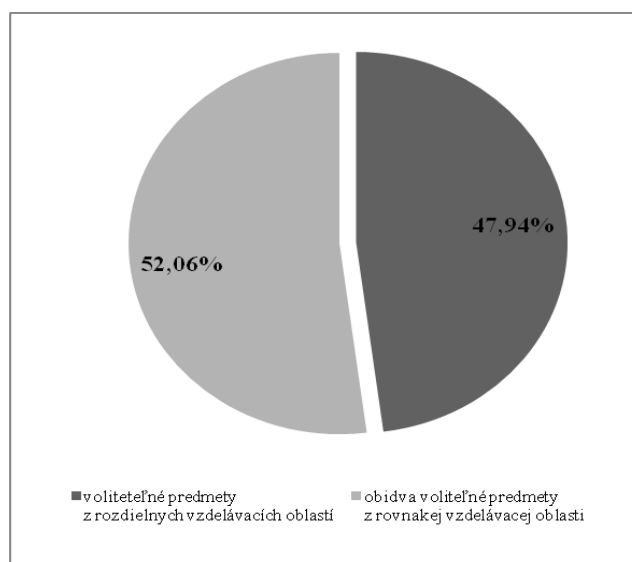
SPRÁVA

**o kontrole realizácie ústnej formy internej časti maturitnej skúšky
na gymnáziu v školskom roku 2015/2016**

V školskom roku 2015/2016 Štátna školská inšpekcia (ďalej ŠŠI) vykonala tematické inšpekcie na **22** gymnáziách (ďalej G), v rámci ktorých sledovala pripravenosť škôl na ústnu formu internej časti maturitnej skúšky (ďalej ÚFIČ MS) a jej priebeh a organizáciu. Inšpekcie sa vykonali v 21 školách s vyučovacím jazykom slovenským a na 1 bilingválnom G s vyučovacím jazykom slovenským a nemeckým. Z kontrolovaných škôl boli 3 súkromné a 7 cirkevných. V riadnom termíne maturovalo **1 698** žiakov, z nich bolo 27 so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami – zdravotne znevýhodnených.

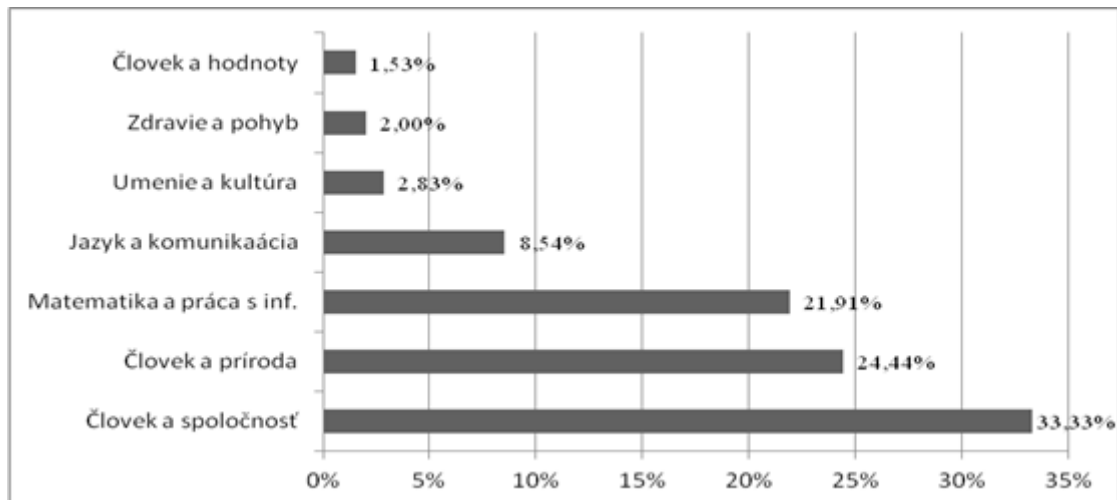
V kontrolovaných G si 47,94 % žiakov vybralo voliteľné predmety z rozdielnych vzdelávacích oblastí, ostatní žiaci si volili obidva voliteľné predmety z rovnakej vzdelávacej oblasti (graf 1).

Graf 1 – Podiel žiakov konajúcich ÚFIČ MS z voliteľných predmetov podľa výberu vzdelávacej oblasti

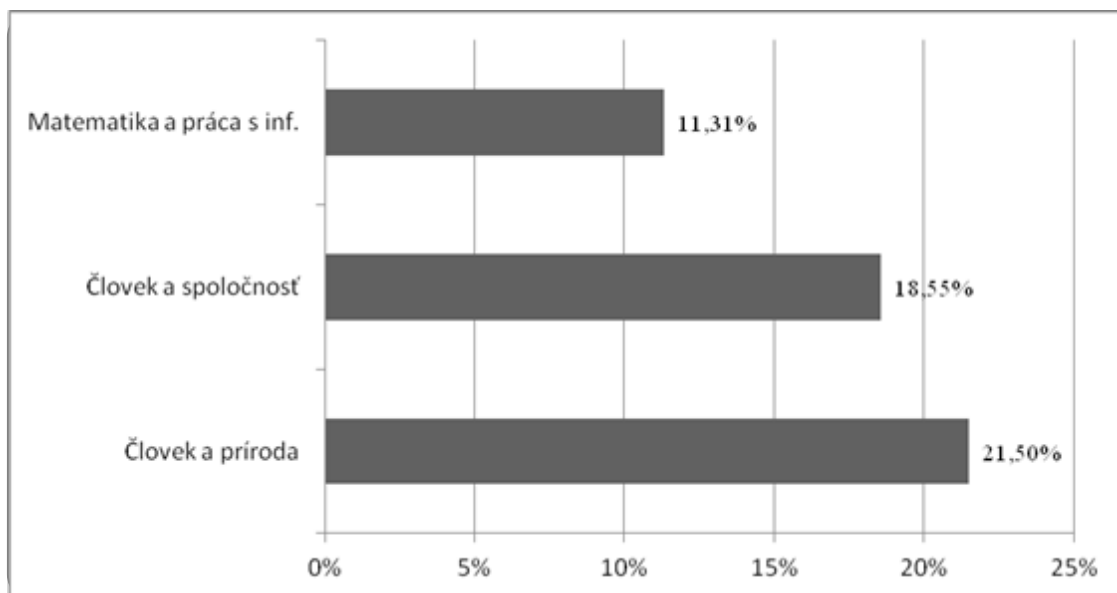
Najvyšší podiel žiakov si vybralo **voliteľné predmety** z rozdielnych vzdelávacích oblastí v Prešovskom kraji (75,58 %), naopak najvyšší podiel žiakov si obidva voliteľné predmety vybral z rovnakej vzdelávacej oblasti v Košickom kraji. Zo žiakov, ktorí si voliteľné predmety vyberali z rozdielnych vzdelávacích oblastí, si tretina (33,3 %) vybrala predmet zo vzdelávacej oblasti *človek a spoločnosť*, takmer štvrtina (24,4 %) zo vzdelávacej oblasti *človek a príroda*, viac ako pätina (21,9 %) si zvolila predmet zo vzdelávacej oblasti *matematika a práca s informáciami* a 8,5 % žiakov si jeden z voliteľných predmetov vybralo zo vzdelávacej oblasti *jazyk a komunikácia*. Zvyšok žiakov si voliteľný predmet vybral z ostatných vzdelávacích oblastí (*človek a hodnoty, umenie a kultúra a zdravie a pohyb*), pričom ich podiel bol v každej z uvedených vzdelávacích oblastí nižší ako 3 %. Prehľad o podiele žiakov, ktorí si vybrali každý voliteľný predmet z rozdielnych vzdelávacích oblastí je v grafe 2.

Graf 2 – Podiel žiakov konajúcich ÚFIČ MS z predmetov zaradených do rozdielnych vzdelávacích oblastí

Zo žiakov, ktorí si obidva voliteľné predmety vybrali z rovnakej vzdelávacej oblasti, viac ako pätina (21,5 %) si zvolila predmety zo vzdelávacej oblasti *človek a príroda*, 18,6 % žiakov zo vzdelávacej oblasti *človek a spoločnosť* a najmenej (11,3 %) žiakov si vybralo obidva predmety zo vzdelávacej oblasti *matematika a práca s informáciami*. Prehľad o podiele žiakov, ktorí si vybrali obidva predmety z rovnakých vzdelávacích oblastí je v grafe 3.

Graf 3 – Podiel žiakov konajúcich ÚFIČ MS z predmetov zaradených do rovnakých vzdelávacích oblastí

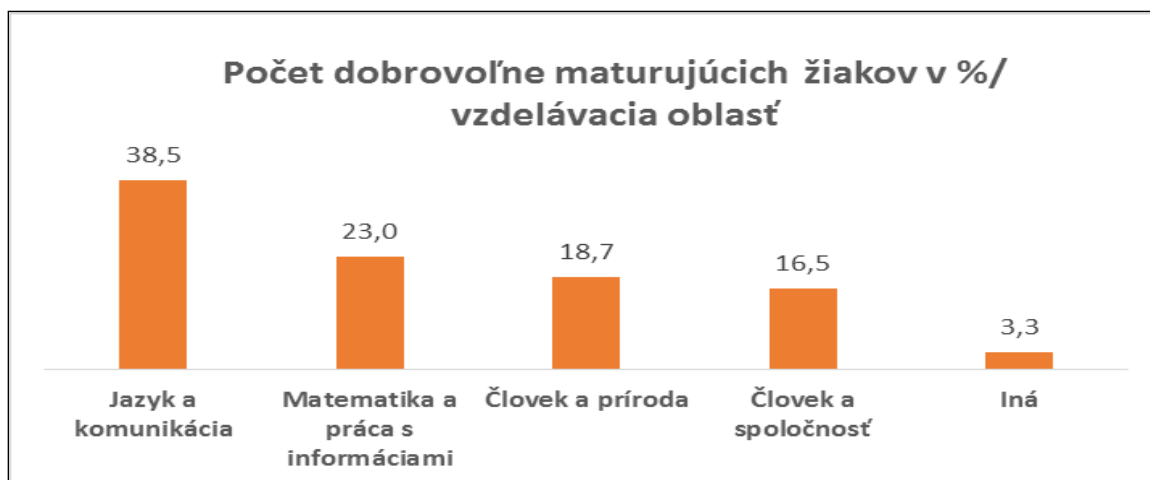

Školská inšpekcia zistila, že len v tretine kontrolovaných škôl si viac ako polovica žiakov konajúcich ÚFIČ MS vybrala jeden, alebo obidva predmety zo vzdelávacej oblasti *Človek a príroda*. Len v jednom kontrolovanom subjekte si viac ako polovica žiakov vybrala predmet zo vzdelávacej oblasti *matematika a práca s informáciami*. Vo viac ako pätine

kontrolovaných subjektov si jeden alebo dva predmety zo vzdelávacej oblasti *matematika a práca s informáciami* vybralo menej ako 10 % žiakov, pričom v 3 subjektoch ani jeden zo žiakov konajúcich ÚFIČ MS si predmet z tejto vzdelávacej oblasti nevybral. V jednej z týchto 3 škôl si taktiež žiadny žiak nevybral ani jeden predmet zo vzdelávacej oblasti *človek a príroda*.

Dobrovoľne niektorú z častí MS z 1 predmetu konalo 91 žiakov, z ktorých najväčší podiel (38,5 %) tvorili žiaci konajúci dobrovoľne ÚFIČ MS z predmetov zo vzdelávacej oblasti *jazyk a komunikácia* (graf 4).

Graf 4 – Počet žiakov konajúcich *dobrovoľne* MS (v %) podľa jednotlivých vzdelávacích oblastí

Pripravenosť škôl na ÚFIČ MS

Vo všetkých kontrolovaných školách bol dodržaný termín na vymenovanie predsedov školskej a predmetovej maturitnej komisie (ďalej PMK) a skúšajúcich z radov pedagogických zamestnancov. V 2 školách¹ skúšajúci učitelia nespĺňali **kvalifikačné predpoklady** na vyučovanie predmetov, z ktorých sa konala MS (predmety anglický jazyk, umenie a kultúra). Všetky kontrolované PMK tvoril predseda a stanovený počet skúšajúcich učiteľov. Vo všetkých školách boli v stanovenom termíne maturitné zadania spolu s uvedenými učebnými pomôckami schválené riaditeľmi škôl (na návrhy predmetových komisií) a následne predsedami PMK. Nedostatkom bolo, že v predmete slovenský jazyk a literatúra (ďalej SJL) nebol na 2 G² súčasťou maturitných zadaní **vzorec** na výpočet stupňa prospechu.

Všetky kontrolované školy, v ktorých vykonali MS žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, pre nich vytvorili vhodné podmienky. Niektorí žiaci túto možnosť nevyužili.

Priebeh a organizácia ÚFIČ MS

Nedostatky pri **vypracovaní maturitných zadaní** v súlade s cieľovými požiadavkami na vedomosti a zručnosti absolventov pre príslušný maturitný predmet sa preukázali na 2 G, kde obsah maturitných zadaní v kontrolovaných predmetoch nebol vypracovaný v súlade s platnými právnymi predpismi. Maturitné zadania (6) z predmetu anglický jazyk (ďalej ANJ)

¹ Súkromné gymnázium, Slavkovská 2064/19C, Kežmarok; Gymnázium Angely Merici, Hviezdoslavova 10, Trnava

² Gymnázium Eudovíta Štúra, 1. mája 170/2, Trenčín; Súkromné gymnázium, Slavkovská 2019/19C, Kežmarok

na úrovni B2 Európskeho referenčného rámca na 1 G³ obsahovali v úlohe č. 1 namiesto vizuálneho podnetu (obrázok, graf, tabuľka) texty, s ktorými žiaci museli pracovať, čo si vyžadovalo väčšiu časovú náročnosť pri príprave aj odpovedi žiaka. V ďalšej kontrolovanej škole⁴ maturitné zadania z predmetu SJL neboli tvorené jednotlivými úlohami.

Stanovený čas na odpoveď žiaka nebol dodržaný v 1 škole⁵ (odpoveď bola kratšia). Všetky kontrolované školy dodržali počet skúšaných žiakov v jednom dni daný právnymi predpismi a MS sa konali za sústavnej prítomnosti všetkých menovaných členov PMK. Pri kontrole činnosti predsedov PMK v jednotlivých maturitných komisiách sa zistilo, že na 2 G⁶ predsedníčky PMK schválili maturitné zadania s nedostatkami a na 2 G⁷ neskontrovali hodnotenia prác písomnej formy internej časti maturitnej skúšky (ďalej PFIČ MS), v ktorých sa zistili pochybenia. Neadekvátne bolo aj správanie skúšajúcich v obidvoch kontrolovaných PMK⁸, ktorí sa zväčša nezapájali do skúšania, ale žiakom opakovane našepkávali správne odpovede. Predsedníčky PMK na toto nekorektné správanie vôbec nereagovali.

Nedostatky pri hodnotení odpovedí žiakov sa zistili na 1 G⁹, kde celkové hodnotenie ÚFIČ MS z predmetu SJL nebolo určené ako stupeň prospechu, ktorý vznikol ako vážený aritmetický priemer stupňov prospechu z odpovedí na jednotlivé úlohy maturitného zadania. Hodnotenie a klasifikácia MS prebehla na ostatných kontrolovaných G bez problémov, pri výslednej známke v jednotlivých maturitných predmetoch prihliadali členovia PMK na stupne prospechu žiakov počas štúdia, výsledky klasifikácie žiakov boli porovnateľné s ich prospechom.

Iné zistenia

Na 1 G¹⁰ všetci žiaci (s výnimkou jedného) vykonali okrem povinných predmetov maturitnej skúšky aj ÚFIČ z voliteľných predmetov rómsky jazyk a geografia. V tejto škole ŠŠI skontrolovala úroveň hodnotenia a klasifikácie PFIČ MS v predmetoch SJL a ANJ. Kontrolou prác žiakov v predmete SJL sa zistilo, že jedna z hodnotiteľiek nespĺňala kvalifikačné predpoklady na vyučovanie príslušného vyučovacieho jazyka, čím neboli dodržané Pokyny a kritériá na hodnotenie PFIČ MS. V predmete ANJ boli dve práce vypracované takmer zhodne, čo znamenalo, že počas realizácie PFIČ MS administrátor nedodrжал Pokyny pre administrátorov externej časti a PFIČ MS. Podľa vyjadrenia hodnotiteľky žiačky priznali používanie mobilných telefónov a práce odpísali z internetu, hodnotitelia ale posudzovali tieto práce tak, akoby neboli odpísané a voči žiačkam neboli vyvozené žiadne opatrenia.

Kontrolou písomných prác PFIČ MS z predmetu SJL na G¹¹ sa zistila vo všetkých uvedených prácach nekorektná oprava v oblasti pravopisu, štylistiky, lexiky a obsahového nesúvisu práce žiaka so zadanou témou, ktorá bola uskutočnená v prospech žiakov.

Riaditeľka školy v rozhovore so školskou inšpektorkou na kontrolovanom G¹² konštatovala komplikácie v priebehu ÚFIČ MS spôsobené skutočnosťou, že časť vysokých

³ Gymnázium Angely Merici, Hviezdoslavova 10, Trnava

⁴ Súkromné gymnázium, Slavkovská 2064/19C, Kežmarok

⁵ Súkromné gymnázium, Slavkovská 2064/19C, Kežmarok

⁶ Gymnázium Ľudovíta Štúra, 1. mája 170/2, Trenčín; Súkromné gymnázium, Slavkovská 2064/19C, Kežmarok

⁷ Súkromné gymnázium, Slavkovská 2064/19C, Kežmarok; Gymnázium Angely Merici, Hviezdoslavova 10, Trnava

⁸ Súkromné gymnázium, Slavkovská 2064/19C, Kežmarok – predmety SJL, ANJ

⁹ Súkromné gymnázium, Slavkovská 2064/19C, Kežmarok

¹⁰ Súkromné gymnázium, Slavkovská 2064/19C, Kežmarok

¹¹ Gymnázium Angely Merici, Hviezdoslavova 10, Trnava

¹² Gymnázium, Školská 234/8, Považská Bystrica

škôl pozvala 24 maturujúcich žiakov na prijímacie pohovory ešte v maturitnom týždni, pričom od nich požadovala predloženie maturitných vysvedčení. Škola týmto žiakom účasť na pohovoroch umožnila, čo znamenalo opakovane vykonať čoraz komplikovanejšie presuny harmonogramu práce skúšobných komisií.

Výrazne pozitívne zistenia

- vytvorenie vhodných podmienok pre vykonanie maturitnej skúšky pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

- vypracovanie maturitných zadaní v súlade s cieľovými požiadavkami na vedomosti a zručnosti absolventov,
- hodnotenie odpovedí žiakov v súlade s právnym predpisom.

Závery

Pri kontrolnej činnosti sa na viacerých G zistili nedostatky týkajúce sa pripravenosti a priebehu ÚFIČ MS.

Na 2 G neboli dodržané stanovené podmienky na kvalifikačné predpoklady skúšajúcich pedagogických zamestnancov na vyučovanie predmetov, z ktorých sa konala MS a maturitné témy nevychádzali z cieľových požiadaviek pre príslušný predmet. V 1 z týchto škôl sa následne vyskytli aj nedostatky pri hodnotení a klasifikácii odpovedí žiakov. Zistilo sa tiež, že hodnotenie prác PFÍČ MS na 2 G nebolo objektívne a nezodpovedalo stanoveným kritériám.

Úroveň vedomostí a zručností jednotlivých žiakov bola rôzna a porovnateľná s výsledkami ich hodnotenia počas štúdia. Na kontrolovanom G¹³ väčšina žiakov preukázala slabé vedomosti, ktoré nezodpovedali vzdelávacím štandardom a cieľovým požiadavkám na vedomosti a zručnosti absolventov.

Členovia maturitných komisií vytvorili počas skúšania pokojnú, priaznivú atmosféru. Na vyslovené názory žiakov reagovali vhodne, s cieľom podnietiť ich k čo najlepšej prezentácii vlastných poznatkov a vedomostí. Predsedníčky a členovia PMK boli počas konania MS sústavne prítomní, vo väčšine prípadov si plnili svoje úlohy, aj keď niektorí bez pripomienok schválili maturitné zadania s nedostatkami, neskontrolovali práce PFÍČ MS, v hodnotení ktorých sa zistili nedostatky a nekorigovali správanie niektorých členov svojej PMK.

Školskí inšpektori pri kontrole realizácie ÚFIČ MS zistili, že ak si žiaci pri výbere voliteľných predmetov volili predmety z rozdielnych vzdelávacích oblastí, najčastejšie si vyberali predmety z oblasti *človek a spoločnosť* (33 %). V menšej miere si volili predmety z oblasti *človek a príroda* a *matematika a práca s informáciami*.

V prípade výberu predmetov z rovnakej vzdelávacej oblasti si jednotlivci tiež menej vyberali predmety z oblasti *matematika a práca s informáciami* (11 %) a uprednostnili predmety z oblasti *človek a príroda* (22 %).

Výber voliteľných predmetov v neprospech vzdelávacích oblastí *matematika a práca s informáciami* a *človek a príroda* ilustrujú aj odpovede žiakov na dotazník zadávaný ŠŠI pri komplexnej inšpekcii. Z vyjadrení žiakov vyplynulo, že k menej obľúbeným predmetom patrili matematika, fyzika a chémia. Vyučovanie týchto predmetov posudzovali ako nezaujímavé, bez prepojenia teórie s praxou. Aj školská inšpekcia na základe vykonaných

¹³ Súkromné gymnázium, Slavkovská 2064/19C, Kežmarok

hospitácií konštatovala, že na vyučovaní vyššie uvedených predmetov pedagógovia málo uplatňovali inovatívne metódy a formy vyučovania, problémové úlohy a úlohy s divergentným riešením, pri ktorých by sa rozvíjalo kritické myslenie a edukácia celkovo bola hodnotená na priemernej úrovni.

Žiakmi uprednostňovaný výber voliteľných predmetov je možným rizikom pre ich budúcu zamestnateľnosť, pretože vyššiu uplatniteľnosť na trhu práce majú tí, ktorí ukončili vzdelávanie s technickým zameraním.

Odporúčania, podnety a upozornenia

Riaditeľom škôl

- menovať do predmetových maturitných komisií pedagogických zamestnancov, ktorí spĺňajú požadované kvalifikačné predpoklady na vyučovanie predmetov, z ktorých sa koná maturitná skúška,
- dodržiavať pokyny Národného ústavu certifikovaných meraní vzdelávania pri realizácii externej časti a písomnej formy internej časti maturitnej skúšky,
- vypracovať maturitné zadania v súlade s cieľovými požiadavkami na vedomosti a zručnosti absolventov pre príslušný maturitný predmet,
- poskytovať kvalifikované poradenstvo žiakom i zákonným zástupcom v oblasti profesijnej orientácie a využiť ho ako premyslený účinný nástroj prevencie pred možnou nezamestnanosťou absolventov v budúcnosti (podľa možností vytvoriť v škole i samostatnú pozíciu kariérového poradcu),
- využiť disponibilné hodiny na vytvorenie nových predmetov vo vzdelávacích oblastiach *matematika a práca s informáciami* a *človek a príroda* podnecujúcich tvorivosť žiakov, zameraných na experimentovanie, objavovanie a na prepájanie teórie s praxou,
- využívať odbornú pomoc predmetových komisií s cieľom podporovať vnútornú motiváciu žiakov s ohľadom na rozvinutie výberu svojho profesionálneho smerovania – viesť ich k uvedomeniu si zaujímavosti a užitočnosti predmetu matematika, jeho kľúčového postavenia medzi prírodovednými predmetmi a významu pre lepšie uplatnenie sa na trhu práce,
- zamerať plánované ciele hospitačnej činnosti na stratégie vyučovania prírodovedných predmetov, na vytváranie edukačného prostredia v nadväznosti na motiváciu žiakov, na ich tvorivosť.